EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.4.2025
COM(2025) 160 final

2025/0086 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävän Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

EU ja Sveitsi ovat taloudellisesti, historiallisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti tiiviisti sidoksissa toisiinsa. EU on Sveitsin suurin ja Sveitsi EU:n neljänneksi suurin kauppakumppani. Sveitsissä asuu yli 1,5 miljoonaa EU:n kansalaista, ja EU:ssa asuu lähes 450 000 Sveitsin kansalaista. EU:n ja Sveitsin rajan yli kulkee molempiin suuntiin satoja tuhansia rajatyöntekijöitä joka päivä.

EU ja Sveitsi ovat solmineet useita kahdenvälisiä sopimuksia. Sveitsi osallistuu EU:n sisämarkkinoihin sopimuksilla, joita on tehty henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, maaliikenteestä, lentoliikenteestä, maataloustuotteiden kaupasta ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta.[1] Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen tehdyn Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen myötä Sveitsi on myös Schengenin säännöstöön osallistuva maa. Covid-19-pandemian aikana EU ja Sveitsi lisäsivät yhteistyötään, joka koski rajat ylittäviä terveysuhkia.

Sveitsi on perinteisesti ollut myös vahva tutkimus- ja innovaatiokumppani. Se on tehnyt Euroopan unionin kanssa yhteistyötä useissa unionin rahoitusohjelmissa, joissa keskitytään erityisesti tutkimukseen, innovointiin ja koulutukseen. Sveitsiläiset yliopistot ja yksityinen sektori ovat vuodesta 1987 lähtien osallistuneet aktiivisesti EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmiin. Samana vuonna tuli voimaan ensimmäinen kahdenvälinen tieteellistä ja teknologista yhteistyötä koskeva sopimus[2]. Sveitsi on edelleen vahvasti sitoutunut erilaisiin eurooppalaisiin aloitteisiin, mukaan lukien Euroopan ydinfysiikan tutkimusjärjestö (CERN), Euroopan avaruusjärjestö, Euroopan tiede- ja teknologiayhteistyö (COST) ja Eureka. Se assosioitui myös Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan vuosina 2014–2020[3] ja osallistui toimiin, jotka liittyivät ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavaan eurooppalaiseen yhteisyritykseen vuosina 2014–2020 Horisontti 2020 -puiteohjelmaa ja Euratomia koskevan assosiaatiosopimuksen perusteella. Lisäksi Sveitsi oli aiemmin EU:n Erasmus-ohjelman[4] jäsen.

Vaikka EU:n ja Sveitsin suhteet ovat läheiset, niitä ovat toisaalta haitanneet useat pitkäaikaiset rakenteelliset ongelmat. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi EU ja Sveitsi

---

[1] Sopimus lentoliikenteestä, sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä, sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta ja sopimus maataloustuotteiden kaupasta allekirjoitettiin 21. kesäkuuta 1999 (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 1).

[2] Euroopan yhteisöjen ja Sveitsin valaliiton puitesopimus tieteellisestä ja teknisestä yhteistyöstä (EYVL L 313, 22.11.1985, s. 6–8) ja neuvoston päätös, tehty 9 päivänä helmikuuta 1987, Euroopan yhteisöjen ja Ruotsin kuningaskunnan, Sveitsin valaliiton, Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välisten tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevien puitesopimusten tekemisestä (EYVL L 71, 14.3.1987, s. 29).

[3] Neuvoston päätös, annettu 4 päivänä joulukuuta 2014, hyväksynnän antamisesta sille, että Euroopan komissio tekee Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen tiede- ja teknologiayhteistyötä koskevan sopimuksen, jolla Sveitsin valaliitto assosioidaan tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaan ”Horisontti 2020” sekä Horisontti 2020 -puiteohjelmaa täydentävään Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmaan ja jolla säännellään Sveitsin valaliiton osallistumista Fusion for Energy -yhteisyrityksen toteuttamiin ITER-toimiin, Euroopan atomienergiayhteisön puolesta (EUVL L 370, 30.12.2014, s. 19–20).

[4] Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus yhteistyöstä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla Erasmus-ohjelman puitteissa (EYVL L 332, 3.12.1991, s. 52–60).

neuvottelivat vuosina 2014–2021 institutionaalisesta puitesopimuksesta. Institutionaalinen puitesopimus olisi tarjonnut hallintokehyksen myös uusille sopimuksille sisämarkkinoista, joille Sveitsi osallistuu, mukaan lukien sopimukset, joita koskeviin neuvotteluihin neuvosto on antanut luvan, etenkin sopimukset elintarviketurvallisuudesta (2003 ja 2008) ja sähköstä (2006). Lisäksi se olisi tarjonnut hallintokehyksen terveysasioita koskevalle sopimukselle, josta neuvosto antoi luvan neuvotella vuonna 2008.

Neuvottelijat pääsivät teknisellä tasolla yhteisymmärrykseen institutionaalisen puitesopimuksen luonnoksen tekstistä marraskuussa 2018. Koska Sveitsin liittoneuvosto ei hyväksynyt luonnostekstiä, muita sopimuksia koskevat neuvottelut keskeytyivät, kun sekä neuvosto 19. helmikuuta 2019 antamissaan päätelmissä että Euroopan parlamentti 26. maaliskuuta 2019 antamassaan suosituksessa asettivat institutionaalisen puitesopimuksen tekemisen edellytykseksi sille, että uusia sisämarkkinoille pääsyä koskevia sopimuksia voidaan tehdä tai voimassa olevien sopimusten ehtoja parantaa. Tilanteeseen yritettiin vielä löytää ratkaisuja, mutta Sveitsin liittoneuvosto päätti 26. toukokuuta 2021 yksipuolisesti lopettaa neuvottelut institutionaalisesta puitesopimuksesta. Sveitsin yksipuolinen päätös keskeytti väliaikaisesti kahdenvälisen yhteistyön tutkimuksen, innovoinnin ja koulutuksen aloilla.

Institutionaalista puitesopimusta koskevien neuvottelujen kariuduttua Euroopan komissio ja Sveitsi aloittivat maaliskuussa 2022 alustavat keskustelut suhteidensa tulevaisuudesta. Näiden keskustelujen tuloksena syntyi yhteisymmärrysasiakirja, johon kirjattiin osapuolten poliittinen yhteisymmärrys tulevien neuvottelujen suunnasta ja yksilöitiin laajan neuvottelupaketin osat ja parametrit sekä keskeisiä institutionaalisia ja alakohtaisia seikkoja koskevat tavoitellut tulokset ja ratkaisut. Alustavat keskustelut vahvistivat, että molemmat osapuolet ovat vahvasti kiinnostuneita elvyttämään yhteistyönsä tutkimuksen, innovoinnin ja koulutuksen alalla. Tältä osin yhteisymmärrysasiakirjassa vahvistettiin aikomus luoda osana laajempaa pakettia oikeudellinen kehys, joka mahdollistaa Sveitsin osallistumisen nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 puitteissa ja myöhemmin toteutettaviin unionin ohjelmiin, mukaan lukien tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmat, Digitaalinen Eurooppa ja Erasmus+. Lisäksi yhteisymmärrysasiakirjassa vahvistettiin osapuolten aikomus jatkaa neuvotteluja EU:n ja Sveitsin voimassa olevan GNSS-sopimuksen (Galileo ja EGNOS) täytäntöönpanosta ja aloittaa keskustelut Sveitsin osallistumisesta EU:n avaruusohjelman Copernicus-osioon.

Sveitsin liittoneuvosto ja Euroopan komissio hyväksyivät yhteisymmärrysasiakirjan marraskuussa 2023. Molemmat osapuolet sitoutuivat käyttämään sitä perustana pyytäessään neuvotteluvaltuuksia ja totesivat pyrkivänsä saattamaan neuvottelut päätökseen vuoden 2024 aikana.

Tämän johdosta komissio antoi 20. joulukuuta 2023 suosituksen neuvoston päätökseksi, jolla annetaan lupa neuvotteluihin alustavissa keskusteluissa yksilöidystä ja määritellystä laajasta toimenpidepaketista. Neuvottelujen yleisenä tavoitteena oli nykyaikaistaa ja vahvistaa EU:n ja Sveitsin kahdenvälisiä suhteita, varmistaa oikeudenmukainen kilpailu sisämarkkinoilla toimivien EU:n ja Sveitsin yritysten välillä ja turvata EU:n kansalaisten oikeudet Sveitsissä, mukaan lukien estää eri jäsenvaltioiden kansalaisten erilainen kohtelu. Näin kummankin osapuolen kansalaiset, yritykset ja tutkijat saisivat kaiken hyödyn EU:n ja Sveitsin maantieteellisestä läheisyydestä, yhteisistä arvoista ja taloudellisista yhteyksistä. Samanaikaisesti liittoneuvosto toteutti vastaavat valmistelutyöt Sveitsin puolella. Kun asiaankuuluvat prosessit oli saatu päätökseen Sveitsissä, Euroopan unionin neuvosto hyväksyi

12. maaliskuuta 2024 päätöksen, jolla komissio valtuutettiin aloittamaan neuvottelut laajasta toimenpidepaketista, sekä yksityiskohtaiset neuvotteluohjeet.

Neuvotteluohjeissa vahvistettiin, että osana pakettia komission olisi neuvoteltava erillinen sopimus, jossa esitetään yleiset ehdot ja edellytykset Sveitsin osallistumiselle unionin ohjelmiin. Sopimuksella olisi varmistettava oikeudenmukainen tasapaino Sveitsin rahoitusosuuksien ja näihin ohjelmiin osallistumisesta saatavien hyötyjen välillä sekä vahvistettava osallistumisedellytykset, mukaan lukien kuhunkin ohjelmaan ja niiden hallinnollisiin kuluihin maksettavien rahoitusosuuksien laskelma. Pöytäkirjoissa, jotka koskevat Sveitsin assosioitumista tiettyihin unionin ohjelmiin, olisi vahvistettava luettelo ohjelmista, joihin Sveitsi osallistuu kunkin ohjelmasukupolven osalta. Neuvotteluohjeiden mukaan sopimuksessa olisi myös mahdollistettava Sveitsin tuleva assosioituminen muihin unionin ohjelmiin yhdellä tai useammalla pöytäkirjalla, jonka sopimuksella perustettu sekakomitea hyväksyy yksinkertaistetulla menettelyllä.

Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja Sveitsin valaliiton silloinen presidentti Viola Amherd käynnistivät neuvottelut laajasta toimenpidepaketista 18. maaliskuuta 2024. Komissio kävi neuvottelut kuullen neuvostoa, yleisten asioiden neuvosto mukaan luettuna, ja EFTA-työryhmää, jonka neuvosto nimitti erityiskomiteaksi Sveitsin kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Euroopan parlamentin 4. lokakuuta 2023 antama päätöslauselma on otettu asianmukaisesti huomioon, ja komissio tiedotti Euroopan parlamentille asianmukaisesti neuvotteluprosessista Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Yhdeksän kuukautta kestäneiden tiiviiden neuvottelujen jälkeen puheenjohtaja von der Leyen ja presidentti Amherd ilmoittivat 20. joulukuuta 2024, että keskustelut paketin kaikista osista oli saatu onnistuneesti päätökseen. Pakettiin sisältyy niiden viiden sopimuksen[5] päivittäminen, jotka jo antavat Sveitsille pääsyn EU:n sisämarkkinoille; uusi elintarviketurvallisuutta koskeva sopimus, jolla perustetaan kaikki elintarvikeketjun ulottuvuudet kattava yhteinen elintarviketurvallisuusalue; uusi terveysasioita koskeva sopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua rajat ylittäviä vakavia terveysuhkia käsitteleviin EU:n mekanismeihin ja elimiin, erityisesti Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskukseen ja varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmään; uusi sähkösopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua sähkön sisämarkkinoihin; uusi sopimus Sveitsin pysyvästä ja oikeudenmukaisesta rahoitusosuudesta taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen unionissa ottaen huomioon osapuolten välisen kumppanuuden ja yhteistyön taso; sekä uusi sopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua useisiin kolmansien maiden assosiaation mahdollistaviin unionin ohjelmiin eli Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan, ITER/F4E-yhteisyritykseen (Fusion for Energy), Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan sekä EU4Health-ohjelmaan, jolla täydennetään näiden kahden kumppanin saman laajan toimenpidepaketin osana neuvotellulla terveyssopimuksella perustettua yhteistyötä. Edellä lueteltujen lisäksi pakettiin sisältyy myös erillinen pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä.

Vaikka Sveitsin osallistumista unionin ohjelmiin koskeva sopimus (Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin, jäljempänä ’sopimus’) on erottamaton osa näiden kahden

[5] Sopimus lentoliikenteestä, sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä, sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta ja sopimus maataloustuotteiden kaupasta allekirjoitettiin 21. kesäkuuta 1999 (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 1).

kumppanin vuonna 2024 neuvottelemaa laajempaa pakettia, komissio on päättänyt nopeuttaa sen allekirjoittamista koskevaa ehdotusta tarkoituksena aloittaa sopimuksen väliaikainen soveltaminen 18 artiklan mukaisesti 1. tammikuuta 2025, jos se allekirjoitetaan ennen 15. päivää marraskuuta 2025. Näin voidaan panna täytäntöön siirtymäjärjestelyt, jotka komissio myönsi Sveitsille laajempaa pakettia koskevissa neuvotteluissa vuoden 2025 maksusitoumusmäärärahojen toteuttamista koskevien myöntämismenettelyjen osalta. Koska Sveitsin osallistuminen on tärkeää, sopimuksen väliaikainen soveltaminen on EU:n edun mukaista. Se ei kuitenkaan vaikuta yhteisymmärrysasiakirjassa sovittuun ja neuvoston neuvotteluohjeissa vahvistettuun laajaan pakettiin perustuvaan lähestymistapaan, koska Sveitsin osallistumista unionin ohjelmiin koskevaan sopimukseen sisältyy raukeamislauseke, jonka mukaan sopimuksen väliaikainen soveltaminen päättyy, jos Sveitsi ei saata päätökseen paketin voimaantulon edellyttämiä menettelyjään vuoden 2028 loppuun mennessä. Lisäksi sopimuksen tekeminen on osa laajempaa pakettia, joka kattaa muut vuonna 2024 käytyjen neuvottelujen kohteena olleet keskeiset sopimukset. Komissio aikoo tehdä tätä koskevan erillisen ehdotuksen.

Koska Sveitsi osallistuu myös Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan sekä ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustettuun eurooppalaiseen yhteisyritykseen, tähän ehdotukseen liitetään komission suositus neuvoston päätökseksi unionin ohjelmia koskevan sopimuksen tekemisestä ja väliaikaisesta soveltamisesta (Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa).

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin on sisällöltään samanlainen kuin muut sopimukset, joita Euroopan unioni on tehnyt viime vuosina muun muassa Yhdistyneen kuningaskunnan, Uuden-Seelannin ja Kanadan kanssa, joten se on johdonmukainen unionin tämän alan politiikan kanssa. Sopimus sisältää kuitenkin tiettyjä erityismääräyksiä, jotka liittyvät sen sisällyttämiseen laajaan pakettiin, jonka erottamaton osa sopimus on, erityisesti jotta voidaan ottaa huomioon yhteys Sveitsin EU4Health-ohjelmaan osallistumisen ja Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen uuden terveysasioita koskevan sopimuksen välillä.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Sopimuksessa, joka on osa EU:n ja Sveitsin välisten sopimusten laajaa pakettia, noudatetaan kaikilta osin perussopimuksia ja säilytetään unionin oikeusjärjestyksen koskemattomuus ja loukkaamattomuus. Sillä edistetään unionin arvoja, tavoitteita ja etuja sekä varmistetaan sen politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tuloksellisuus ja jatkuvuus.

Sveitsin osallistuessa unionin ohjelmiin noudatetaan kaikilta osin ohjelmia koskevia perussäädöksiä sekä voimassa olevia varainhoitoa koskevia unionin asetuksia, kuten varainhoitoasetusta[6].

2. OIKEUSPERUSTA

Sopimuksessa vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan Sveitsin osallistumiseen kaikkiin sellaisiin unionin ohjelmiin, toimiin tai niiden osiin, joihin sen on sallittua osallistua. Sopimus kattaa monenlaisia SEUT-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia aloja, erityisesti tutkimuksen

[6] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (uudelleenlaadittu) (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024. s. 1).

ja innovoinnin, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, nuorisoasiat, urheilun ja kulttuurin, sekä muita yhteistä etua koskevia aloja, kuten digitalisaation ja terveysalan toimet. Sopimusta koskevat neuvottelut aloitettiin ja saatettiin päätökseen samaan aikaan kuin laajaa pakettia koskevat neuvottelut. Sopimus liittyy erottamattomasti laaja-alaisen paketin muihin osiin. Sopimuksessa määrätäänkin sen voimaantulosta sillä edellytyksellä, että paketin sisältämien 13 muun välineen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelyt saatetaan päätökseen. Siihen sisältyy raukeamislauseke, jonka mukaan sopimuksen väliaikainen soveltaminen päättyy, jos Sveitsi ei saata paketin voimaantulon edellyttämiä menettelyjä päätökseen vuoden 2028 loppuun mennessä. Sopimus sisältää myös määräyksiä, joilla Sveitsin osallistuminen unionin terveysalan toimintaohjelmaan on kytketty tiiviisti Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton väliseen terveysasioita koskevaan sopimukseen. Lisäksi sopimuksen nojalla voitaisiin toteuttaa vastatoimia, jos velvoitteita, jotka johtuvat Sveitsin osallistumista koheesion edistämiseen koskevasta sopimuksesta, ei noudateta. Koska sopimus kytkeytyy olennaisesti laajempaan pakettiin kuuluviin muihin keskeisiin sopimuksiin, sopimus olisi tehtävä paketin erottamattomana osana samaan aikaan kuin muut paketin sopimukset.

Koska sopimuksessa määrätään assosioitumisesta useisiin unionin ohjelmiin ja se on osa laajaa toisiinsa liittyvien sopimusten pakettia, sen päätavoite näkyy oikeusperustassa, jossa määrätään sellaisen assosiaation perustamisesta, jonka puitteissa unioni voi tehdä sitoumuksia kaikilla perussopimusten kattamilla aloilla. Näin ollen asianmukainen aineellinen oikeusperusta ehdotetulle neuvoston päätökselle sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa on SEUT-sopimuksen 217 artikla. Tämä eroaa Uuden-Seelannin, Kanadan ja Korean tasavallan kanssa hiljattain tehdyistä sopimuksista, jotka koskevat näiden maiden osallistumista unionin ohjelmiin ja niiden assosioitumista Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan. Ne perustuivat SEUT-sopimuksen 212 artiklaan, koska niiden soveltamisala on suppeampi.

Menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohta, luettuna yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa, jossa määrätään yksimielisestä päätöksenteosta neuvostossa.

Näin ollen ehdotetun neuvoston päätöksen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 217 artikla yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa.

Sopimus kattaa myös Sveitsin osallistumisen Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä ’Euratomin perustamissopimus’, mukaisiin ydinfuusiota ja -fissiota sekä koulutusta koskeviin toimiin. Sopimuksen allekirjoittaminen ja väliaikainen soveltaminen Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa edellyttää suositusta neuvoston päätökseksi, jolla Euroopan komissio valtuutetaan tekemään Sveitsin valaliiton osallistumista unionin ohjelmiin koskeva Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin välinen sopimus. Suositus toimitetaan samaan aikaan tämän ehdotuksen kanssa erillisessä menettelyssä.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Ei sovelleta

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Ei sovelleta

- **Vaikutustenarviointi**

Ei sovelleta

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta

- **Perusoikeudet**

Ei sovelleta

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Sopimus vaikuttaa EU:n talousarvioon, koska Sveitsi assosioituu Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan, ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustetun eurooppalaisen yhteisyrityksen toimintaan, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan ja EU4Health-ohjelmaan. Sopimuksessa vahvistetaan oikeudenmukaiset ja tasapainoiset ehdot Sveitsin rahoitusosuudelle niissä unionin ohjelmissa, joihin se osallistuu. Huomioon otetaan myös näiden ohjelmien hallinnointiin liittyvät kustannukset. Sopimukseen sisällytetään vastavuoroisuuslauseke, jolla varmistetaan unioniin sijoittautuneiden oikeushenkilöiden mahdollisuus osallistua Sveitsin kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen edellytysten mukaisesti Sveitsin vastaaviin tutkimus- ja innovointiohjelmiin niin pitkälti kuin mahdollista.

Tähän ehdotukseen liittyvässä rahoitusselvityksessä esitetään arvioidut vaikutukset talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Ei sovelleta

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Unionin ohjelmiin osallistumista koskevassa sopimuksessa vahvistetaan oikeudellinen kehys Sveitsin osallistumiselle unionin ohjelmiin ja varmistetaan rahoitusosuuksien ja hyötyjen oikeudenmukainen tasapaino. Sillä varmistetaan myös, että Sveitsille ei anneta päätösvaltaa niiden ohjelmien osalta, joihin Sveitsi osallistuu.

Sopimuksessa vahvistetaan yksittäisiä ohjelmia ja niiden hallintokustannuksia koskevien rahoitusosuuksien laskemista koskevat edellytykset ja taataan unionin oikeudet, jotta voidaan varmistaa moitteeton varainhoito ja suojata unionin taloudellisia etuja.

Sopimuksessa määrätään myös muista unionin ohjelmiin osallistumista koskevista edellytyksistä antamalla esimerkiksi määräyksiä kyseisten unionin ohjelmien toteutukseen osallistuvien henkilöiden liikkuvuudesta. Sopimukseen sisältyy määräyksiä, jotka koskevat Sveitsin unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttämistä ja sopimuksen irtisanomista, sekä määräyksiä, joilla varmistetaan, että nämä tilanteet eivät vaikuta sveitsiläisten oikeussubjektien kanssa tehtyihin oikeudellisiin sitoumuksiin.

Sopimuksessa määrätään sen väliaikaisesta soveltamisesta takautuvasti 1. tammikuuta 2025 alkaen, jos se allekirjoitetaan ennen 15. päivää marraskuuta 2025, jotta yhteistyö sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla voidaan aloittaa kullekin ohjelmalle määritettynä päivänä. Sveitsin osallistuminen EU4Health-ohjelmaan kytkeytyy terveysasioita koskevan sopimuksen voimaantulopäivään.

Pöytäkirja I kattaa Sveitsin osallistumisen Horisontti Eurooppa- ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmiin 1. tammikuuta 2025 alkaen ja Erasmus+ -ohjelmaan 1. tammikuuta 2027 alkaen. Pöytäkirja I kattaa myös Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelman sekä ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen (F4E) toiminnan. Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma kuuluu Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan. Sen vuoksi siihen sovelletaan suositusta neuvoston päätökseksi, jolla annetaan Euroopan komissiolle lupa sopimuksen tekemiseen Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Suositus toimitetaan samaan aikaan tämän ehdotuksen kanssa erillisessä menettelyssä.

Horisontti Eurooppa (2021–2027)[7] on unionin tutkimuksen ja innovoinnin lippulaivaohjelma. Pöytäkirjassa I määrätään Sveitsin assosioitumisesta koko Horisontti Eurooppa -ohjelmaan. Ohjelman pilarin I ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa EU:n omaa tiede- ja teknologiapohjaa, kehittää eurooppalaisia tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja houkutella osaamista ja lahjakkuutta Eurooppaan. Pilarilla II pyritään vastaamaan maailmanlaajuisiin haasteisiin ja vahvistamaan Euroopan teollisuuden kilpailukykyä, usein monialaisten tai tieteidenvälisten hankkeiden avulla. Pilarissa III keskitytään EU:n kilpailukykyyn ja innovaatiovalmiuksiin. Sveitsin assosiaatio kattaa myös ne ohjelman osat, jotka koskevat eurooppalaisen tutkimusalueen vahvistamista ja siihen osallistumisen laajentamista.

Sveitsin odotetaan assosioituvan unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelmaan Erasmus+ 1. tammikuuta 2027 alkaen. Ohjelman tavoitteena on tukea elinikäisen oppimisen avulla koulutus-, nuoriso- ja urheilualoilla toimivien koulutuksellista, ammatillista ja henkilökohtaista kehitystä Euroopassa ja sen ulkopuolella. Se sisältää toimia, joissa keskitytään liikkuvuuteen, organisaatioiden väliseen yhteistyöhön ja politiikan kehittämiseen. Ohjelma eroaa muista unionin ohjelmista siten, että suurinta osaa sen määrärahoista hallinnoidaan välillisellä hallinnoinnilla.

Pöytäkirjassa I vahvistetaan Erasmus+ -ohjelmaan osallistumista koskevat edellytykset. Ohjelman oikeusperustan[8] mukaisesti näihin edellytyksiin kuuluvat kansallisen viranomaisen nimeäminen, kansallisen toimiston perustaminen ja riippumattoman tarkastuselimen nimeäminen. Sveitsin osallistuminen ohjelmaan edellyttää sen kansallisen toimiston ennakkoarvioinnin hyväksyntää ja rahoitusosuuden maksamista. Poiketen sopimuksen mukaisista rahoitusta koskevista edellytyksistä Sveitsin toiminnallinen rahoitusosuus on

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/695, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 1).

[8] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/817, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman Erasmus+ perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1288/2013 kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 189, 28.5.2021, s. 1).

monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 osalta 70 prosenttia sopimuksessa määritellystä jakoperusteesta.

Digitaalinen Eurooppa -ohjelman[9] osalta Sveitsi assosioituu lähes kaikkiin ohjelman osiin lukuun ottamatta kyberturvallisuutta koskevaa erityistavoitetta 3 ja puolijohdetuotteita koskevaa erityistavoitetta 6, joihin kolmannet maat eivät voi assosioitua (lukuun ottamatta ETA:n EFTA-valtioita). Näin ollen Sveitsi assosioituu erityistavoitteisiin 1 (suurteholaskenta), 2 (tekoäly), 4 (pitkälle viety digitaalinen osaaminen) ja 5 (digitaalisten valmiuksien ja yhteentoimivuuden käyttöönotto ja paras käyttö sekä yhteentoimivuus). Sveitsin oikeussubjektit voivat osallistua ehdotuspyyntöihin, joissa ne ovat osallistumiskelpoisia.

Tietyillä Digitaalinen Eurooppa -ohjelman toimilla, erityisesti erityistavoitteeseen 1 (suurteholaskenta) ja erityistavoitteeseen 2 (tekoäly) kuuluvilla toimilla, on suoria vaikutuksia unionin ja sen jäsenvaltioiden keskeisiin turvallisuusetuihin. Tämän vuoksi näihin toimiin osallistumista on rajoitettu Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta annetun asetuksen 12 artiklan 6 kohdan nojalla, ja vuosien 2025–2027 työohjelmassa asetetaan erityisiä osallistumisehtoja ja -edellytyksiä.

Sveitsin viranomaisille lähetettiin tämän takia 13. tammikuuta 2025 kyselylomake, joka niiden on täytettävä. Komissio arvioi Sveitsin vastaukset määrittääkseen, voidaanko Sveitsiin sijoittautuneet oikeussubjektit katsoa osallistumiskelpoisiksi näihin toimiin. Kyselylomake on pitkälti samanlainen kuin Sveitsille joulukuussa 2024 asetuksen (EU) 2021/695 22 artiklan 5 kohdan mukaista arviointia varten toimitettu kyselylomake. Eroa on lähinnä vastavuoroisuuskriteerissä, jossa keskitytään Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, ja siinä, että ulkomaisia suoria sijoituksia koskevassa osassa käsitellään useampia alakohtaisia seikkoja.

Pöytäkirja II koskee Sveitsin osallistumista ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustetun eurooppalaisen yhteisyrityksen toimintaan. Koska asia kuuluu Euratom-sopimuksen soveltamisalaan, siihen sovelletaan suositusta neuvoston päätökseksi, jolla annetaan Euroopan komissiolle lupa sopimuksen tekemiseen Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Suositus toimitetaan samaan aikaan tämän ehdotuksen kanssa erillisessä menettelyssä.

Pöytäkirjassa III Sveitsin osallistumisesta EU4Health-ohjelmaan määrätään, että Sveitsi voi osallistua assosioituneena maana asetuksella (EU) 2021/522 perustetun EU4Health-ohjelman tiettyihin osiin ja edistää niitä. Nämä osat liittyvät Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen terveysasioita koskeva sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan kriisivalmiuteen. Pöytäkirjan III mukaan Sveitsi osallistuu EU4Health-ohjelmaan Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen terveysasioita koskevan sopimuksen voimaantuloa seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä EU4Health-ohjelman jäljellä olevan keston ajan tai monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 loppuun saakka sen mukaan, kumpi on lyhyempi.

Sopimuksen teksti toimitetaan neuvostolle yhdessä sen allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista koskevan päätösehdotuksen kanssa.

Perussopimusten mukaisesti komission tehtävänä on varmistaa sopimuksen allekirjoittaminen sillä varauksella, että sopimuksen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen.

[9] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/694, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman perustamisesta ja päätöksen (EU) 2015/2240 kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 166, 11.5.2021, s. 1–34).

2025/0086 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävän Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 217 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto antoi 12 päivänä maaliskuuta 2024 komissiolle luvan[1] aloittaa Sveitsin valaliiton kanssa neuvottelut laajasta toimenpidepaketista, joka liittyy kahdenvälisiin suhteisiin Sveitsin valaliiton kanssa ja koostuu sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisten sopimusten institutionaalisista ja valtiontukimääräyksistä ja tietyistä tarvittavista mukautuksista, Sveitsin osallistumista unionin ohjelmiin koskevasta sopimuksesta sekä sopimuksesta, joka muodostaa perustan Sveitsin pysyvälle rahoitusosuudelle alueiden välisten taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämistä varten. Neuvosto oli antanut komissiolle myös luvan aloittaa Sveitsin valaliiton kanssa neuvottelut uusista sähköä, terveysasioita ja elintarviketurvallisuutta koskevista sopimuksista, Sveitsin osallistumisesta unionin avaruusohjelma- ja rautatievirastojen toimintaan sekä Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen muuttamisesta kabotaasin mahdollistamiseksi.

(2) Komissio on neuvotellut unionin puolesta laajan sopimuspaketin, johon sisältyvät Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin, jäljempänä ’sopimus’, sekä niitä sisämarkkinoihin liittyviä aloja, joihin Sveitsi osallistuu, koskevien Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisten sopimusten pöytäkirjat institutionaalisista ja valtiontukimääräyksistä ja muutoksista, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen terveysasioita koskeva sopimus, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sähkösopimus, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen liitettävä pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta sekä Euroopan unionin ja Sveitsin

[1] Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2024/995, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2024, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Sveitsin valaliiton kanssa sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisten sopimusten institutionaalisista määräyksistä, Sveitsin valaliiton unionin ohjelmiin osallistumista koskevasta sopimuksesta ja sopimuksesta, joka muodostaa perustan Sveitsin valaliiton pysyvälle rahoitusosuudelle unionin koheesiota varten (EUVL L, 2024/995, 26.3.2024).

valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä.

(3) Sopimuksessa vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan Sveitsin osallistumiseen kaikkiin sellaisiin unionin ohjelmiin, toimiin tai palveluihin tai niiden osiin, joihin sen on sallittua osallistua, ja se kattaa monenlaisia aloja, erityisesti tutkimuksen ja innovoinnin sekä ydinfuusion ja -fission aloilla, ja yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, nuorisoasiat, urheilun ja kulttuurin sekä muita yhteistä etua koskevia aloja, kuten digitalisaation ja terveysalan toimet. Lisäksi sopimus liittyy erottamattomasti laaja-alaisen paketin muihin osiin. Tältä osin sopimuksessa määrätään Sveitsin osallistumisesta unionin terveysalan toimintaohjelmaan, joka liittyy läheisesti terveysasioita koskevaan sopimukseen; sopimuksen nojalla voitaisiin toteuttaa vastatoimia, jos Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa koskevasta sopimuksesta johtuvia velvoitteita ei noudateta.

(4) Sopimusta koskevat neuvottelut aloitettiin ja saatettiin päätökseen samaan aikaan kuin laajaa pakettia koskevat neuvottelut. Sopimuksen 17 artiklassa määrätään, että sen voimaantulo kytkeytyy useiden pakettiin kuuluvien välineiden voimaantuloon. Sopimuksessa määrätään myös sen väliaikaisesta soveltamisesta, joka kuitenkin päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028, jos Sveitsi ei ole saattanut päätökseen sopimuksen 17 artiklassa mainittujen välineiden voimaantulon edellyttämiä sisäisiä menettelyjään. Sopimus on tehtävä samaan aikaan kuin laaja-alaisen paketin muut osat, ja se on erottamaton osa pakettia. Näin ollen sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätöksen olisi perustuttava oikeusperustaan, jossa määrätään sellaisen assosiaation perustamisesta, jonka puitteissa unioni voi tehdä sitoumuksia kaikilla perussopimusten kattamilla aloilla.

(5) Sopimus olisi allekirjoitettava unionin puolesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen.

(6) Yhteistyön laajentamiseksi sopimuksessa määrätään, että osapuolet soveltavat sitä väliaikaisesti omien sisäisten menettelyjensä ja lainsäädäntönsä mukaisesti 1 päivästä tammikuuta 2025, paitsi jos sen allekirjoituspäivä on 15 päivän marraskuuta 2025 jälkeen, jolloin osapuolet soveltavat sopimusta väliaikaisesti 1 päivästä tammikuuta 2026.

(7) Unionin olisi sen vuoksi sovellettava sopimusta väliaikaisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta.

(8) Sopimuksen 18 artiklan mukaan väliaikainen soveltaminen päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028, jos Sveitsi ei ole siihen mennessä saattanut päätökseen sopimuksen 17 artiklassa mainittujen välineiden voimaantulon edellyttämiä sisäisiä menettelyjään.

(9) Sopimuksen allekirjoittamiseen ja väliaikaiseen soveltamiseen Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa sovelletaan kyseisen sopimuksen mukaista erillistä menettelyä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Annetaan lupa allekirjoittaa unionin puolesta Sveitsin valaliiton osallistumista unionin ohjelmiin koskeva Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus, jäljempänä ’sopimus’, muiden kuin Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä ’Euratomin perustamissopimus’, soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta sillä varauksella, että mainitun sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.[2]

2 artikla

Sopimusta sovelletaan vastavuoroisuutta edellyttäen väliaikaisesti muissa kuin Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa sopimuksen 18 artiklan mukaisesti.[3]

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

[2] Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L […], […], s. […].

[3] Päivämäärä, josta alkaen sopimusta sovelletaan väliaikaisesti, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSTA JA DIGITAALISIA VAIKUTUKSIA KOSKEVA SELVITYS

”TULOT” – EHDOTUKSET, JOILLA ON VAIKUTUKSIA TALOUSARVION TULOPUOLEEN

1. EHDOTUKSEN NIMI:

Ehdotus neuvoston päätökseksi Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävän Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta (Horisontti Eurooppa, Erasmus+, EU4Health[1], Digitaalinen Eurooppa).

2. BUDJETTIKOHDAT:

Horisontti Eurooppa

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti): 6 0 1 0 – Horisontti Eurooppa – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Kyseiseksi vuodeksi budjetoitu määrä:

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

Koko momentti 01 01 01 (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76)

Koko momentti 01 02 01 (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03)

Koko momentti 01 02 02 (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70)

Koko momentti 01 02 03 (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03)

Koko momentti 01 02 04 (01 02 04 01, 01 02 04 02)

Momentti 01 02 05

Budjettikohta 20 XX Euroopan komission hallintomenot

Erasmus+

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti): 6 0 1 0 – Erasmus+ – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Kyseiseksi vuodeksi budjetoitu määrä:

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

[1] Pöytäkirjassa III Sveitsin osallistumisesta EU4Health-ohjelmaan määrätään, että Sveitsi voi osallistua assosioituneena maana asetuksella (EU) 2021/522 perustetun EU4Health-ohjelman tiettyihin osiin ja edistää niitä. Nämä osat liittyvät Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen terveysasioita koskevan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan kriisivalmiuteen.

Koko momentti

Erasmus+ (Otsake 2: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275)

Erasmus+ (Otsake 6: 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175).

Budjettikohta 20 XX Euroopan komission hallintomenot

EU4Health

Osasto 6: Unionin politiikkoihin liittyvät tulot, maksut ja palautukset, luku 6 1: Koheesio, palautumiskyky ja arvot, momentti 6 1 1: Elpyminen ja palautumiskyky, ja alamomentti:

6113 EU4Health-ohjelma – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraaviin budjettikohtiin:

Budjettikohta	**Osasto**
06 01 05 73– Otsake 2b	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto — Rahoitusosuus EU4Health-ohjelmasta
06 01 05 01– Otsake 2b	EU4Health-ohjelman tukimenot
06 06 01– Otsake 2b	EU4Health-ohjelma
20 02 01 01– Otsake 7	Sopimussuhteiset toimihenkilöt
20 04 01– Otsake 7	Tietojärjestelmät

Digitaalinen Eurooppa

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti): 6 0 2 2 – Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Kyseiseksi vuodeksi budjetoitu määrä: 19 296 000

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

02 01 30 01	Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tukimenot
02 01 30 73	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto – Rahoitusosuus Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta
02 04 02 10	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Suurteholaskenta
02 04 03 00	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Tekoäly
02 04 04 00	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Osaaminen

02 04 05 01	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttöönotto
02 04 05 02	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttöönotto/yhteentoimivuus
Budjettikohta 20.XX	Euroopan komission hallintomenot

3. RAHOITUSVAIKUTUKSET[2]

☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia.

☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia menoihin, mutta sillä on rahoitusvaikutuksia tuloihin.

☑ Ehdotuksella on rahoitusvaikutuksia käyttötarkoitukseensa sidottuihin tuloihin.

[2] Kaikki tässä pääjaksossa mainitut vuosia 2026 ja 2027 koskevat luvut ovat suuntaa-antavia ja vastaavat tuoreimpia saatavilla olevia arvioita.

Vaikutukset ovat seuraavat:

Horisontti Eurooppa

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv *(tarvittaessa)*	Vuosi N (2025)
6 0 1 0	1 934,043	36 kk 1.1.2025 alkaen	636,724

Toteutuksen jälkeen			
Tulopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

Menopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
Momentit 01 01 01; 01 02 01; 01 02 02; 01 02 03; 01 02 04; 01 02 05	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

Erasmus+

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv *(tarvittaessa)*	Vuosi N (2027)
6 0 1 0	181,1	12 kk 1.1.2027 alkaen	181,1

Tulopuolen budjettikohta	2027
6 0 1 0	181,1

Menopuolen budjettikohta	2027
Momentit: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275	174,1
20 XX	7,0

EU4Health

miljoonaa euroa (yhden desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin[3]	24 kk 1.1.2026 alkaen	Vuosi N
Momentti 6113	47,738[4]	1.1.2026[5]	31.12.2027

Tulopuolen budjettikohta	2026[6]	2027
Momentti 6113	23,869	23,869

miljoonaa euroa (yhden desimaalin tarkkuudella)

Menopuolen budjettikohta	Osasto	Vuoden 2026 määrärahat
06 01 05 73	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto — Rahoitusosuus EU4Health-ohjelmasta	0,684
06 01 05 01	EU4Health-ohjelman tukimenot	0,292
06 06 01	EU4Health-ohjelma	22,425
20 02 01 01	Sopimussuhteiset toimihenkilöt	0,234

3 Määrä on pääluokassa 4 määriteltyyn kaavaan tai menetelmään perustuva arvio.

4 Kokonaismäärä poikkeaa hieman seuraavassa taulukossa esitetystä kokonaismäärästä, koska vuotuiset määrät pyöristetään yhteen desimaaliin.

5 Sveitsi osallistuu EU4Health-ohjelmaan Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen terveysasioita koskevan sopimuksen voimaantuloa seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä EU4Health-ohjelman jäljellä olevan keston ajan tai monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 loppuun saakka sen mukaan, kumpi on lyhyempi.

6 Määrä perustuu EU4Health-työohjelmassa vuodeksi 2024 osoitettuihin kriisivalmiusmäärärahoihin.

20 04 01	Tietojärjestelmät	0,234

Digitaalinen Eurooppa

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv *(tarvittaessa)*	Vuosi N (2025)
6 0 2 2	59,875	36 kk 1.1.2025 alkaen	19,296

Toteutuksen jälkeen			
Tulopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

Menopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
Momentit 02 01 30 02 04 02 02 04 03 02 04 04 02 04 05	18,826	18,245	20,948
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. PETOSTENTORJUNTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklassa edellytetään, että komissio torjuu unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavia petoksia ja laitonta toimintaa. Petosten ehkäiseminen ja havaitseminen on näin ollen kaikkien komission yksiköiden yleinen velvollisuus niiden päivittäisessä työssä, johon liittyy varojen käyttöä.

EU:n varoihin liittyvät petokset ja sääntöjenvastaisuudet vaikuttavat erityisen haitallisesti komission maineeseen ja EU:n politiikkojen täytäntöönpanoon. Komission nykyinen petostentorjuntastrategia (COM(2019) 196) hyväksyttiin 29. huhtikuuta 2019, ja se korvaa vuoden 2011 strategian. Se on toimintapoliittinen asiakirja, jossa esitetään komission painopisteet petosten torjunnassa vuosien 2021–2027 monivuotinen rahoituskehys huomioon ottaen. Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian päätavoitteina on 1) parantaa edelleen ”ymmärrystä petosmalleista, petosten tekijöiden profiileista ja systeemisistä

haavoittuvuustekijöistä, jotka liittyvät EU:n talousarvioon kohdistuviin petoksiin” (tietojen keruu ja analysointi), ja 2) optimoida ”petostentorjunnan koordinointi, yhteistyö ja työnkulut erityisesti komission yksiköiden ja toimeenpanovirastojen keskuudessa” (koordinointi, yhteistyö ja prosessit). Strategiaan liittyy toimintasuunnitelma, jota tarkistettiin heinäkuussa 2023 ja jolla pyritään edeltäjänsä tavoin lujittamaan petosten torjunta kaikissa vaiheissa: ehkäiseminen, havaitseminen, tutkiminen ja korjaaminen.

Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian perusperiaatteet ja tavoitenormit ovat

- nollatoleranssi petoksille
- petostentorjunta sisäisen valvonnan olennaisena osana
- valvonnan kustannustehokkuus
- EU:n henkilöstön ammatillinen luotettavuus ja pätevyys
- EU:n varainkäytön avoimuus
- petosten ehkäisy ja erityisesti rahoitusohjelmiin liittyvien petosten ennaltaehkäisy
- tehokkaat tutkimusvalmiudet ja oikea-aikainen tiedonvaihto
- nopea korjaaminen (mukaan lukien petoksella saatujen varojen takaisinperintä ja oikeudelliset/hallinnolliset seuraamukset)
- hyvä yhteistyö sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välillä, erityisesti EU:n ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä ja kaikkien asianomaisten EU:n toimielinten ja elinten osastojen kesken
- tehokas sisäinen ja ulkoinen viestintä petostentorjunnasta.

Sopimuksen 11–14 artikla sisältää yksityiskohtaiset määräykset moitteettomasta varainhoidosta, johon sisältyy myös petostentorjuntatoimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä on toteutettava monialaisesti EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi kaikissa unionin ohjelmissa tai toimissa, joihin sovelletaan tulevia pöytäkirjoja, jotka sekakomitea mahdollisesti hyväksyy sopimuksen nojalla, jotta Sveitsin valaliitto voi assosioitua EU:n joihinkin ohjelmiin tai toimiin. Niitä sovelletaan myös pöytäkirjoihin, koska pöytäkirjat ja liitteet ovat sopimuksen erottamaton osa.

Sopimuksen 11 ja 12 artiklassa määrätään erityisesti tarvittavista yksityiskohdista ja menettelyistä, jotta elimet (Euroopan komissio tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt, kuten Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF, Euroopan tilintarkastustuomioistuin tai Euroopan syyttäjänvirasto EPPO) voivat hoitaa tehtäviään sujuvasti EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi. Periaate pysyy samana sopimuksen pöytäkirjojen kattamien ohjelmien tai toimien täytäntöönpanossa: EU:n taloudellisia etuja on suojeltava oikeasuhteisilla toimenpiteillä, ja niihin kuuluvat toimenpiteet, jotka liittyvät sääntöjenvastaisuuksien, myös petosten, ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen, menetettyjen, aiheettomasti maksettujen tai epäasianmukaisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja tarvittaessa hallinnollisten seuraamusten määräämiseen.

Varainhoitoasetuksen mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat

kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet. Kuten sopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa nimenomaisesti määrätään, tarkastuksia voidaan tehdä myös pöytäkirjan soveltamisen keskeyttämisen tai sopimuksen soveltamisen lopettamisen tai irtisanomisen jälkeen.

Sopimuksessa annetaan OLAFille mahdollisuus tehdä Sveitsin valaliiton alueella hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikalla tehtävät tarkastukset ja todentamiset, joiden kohteena on asianomaisen rahoitussopimuksen osapuolena oleva Sveitsin oikeussubjekti tai Sveitsin oikeussubjektin kolmas osapuoli, joka osallistuu sopimusperusteisesti rahoitussopimuksen täytäntöönpanoon asianomaisen rahoitussopimuksen ja muun sovellettavan sopimuksen mukaisesti ja siinä laajuudessa kuin niissä määrätään. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio ja OLAF noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Tarkastuksia voivat suorittaa unionin, erityisesti Euroopan komission ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, toimihenkilöt tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Sveitsin viranomaiset tekevät sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti yhteistyötä niiden unionin tai jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa, joilla on toimivalta tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia ja nostaa niistä syytteitä, mukaan lukien kyseisten rikosten tekijöiden ja niihin osallisten asettaminen syytteeseen ja saattaminen tuomittaviksi. Sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti toimitettuihin pyyntöihin voi tapauksen mukaan sisältyä EPPOn tutkinta- tai syytetoimiin liittyviä pyyntöjä. Tämä mahdollistaa yhteistyön EPPOn kanssa unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371 säädetyllä tavalla.

Lisäksi sopimuksessa määrätään tehokkaasta mekanismista, jolla varmistetaan komission päätösten täytäntöönpano Sveitsin valaliiton alueella.

5. MUUT HUOMAUTUKSET

Sveitsin valaliiton unionin ohjelmia varten maksaman rahoitusosuuden laskentamenetelmä määritellään sopimuksen 7 artiklassa rahoitusta koskevista edellytyksistä täydennettynä sopimuksen 8 ja 9 artiklalla ja rahoituksen toteuttamista koskevia määräyksiä koskevalla liitteellä I.

EU4Health-ohjelman osalta assosioituneen maan rahoitusosuuden arvioitu jakautuminen ohjelman eri budjettikohtiin perustuu kunkin budjettikohdan suhteelliseen osuuteen ohjelman määrärahoista EU:n talousarviossa (C1-määrärahat, jotka perustuvat vuosien 2021–2027 rahoitussuunnitelmaan, mukaan lukien sakoista johtuva lisämaksu – monivuotista rahoituskehystä koskevan asetuksen 5 artikla). Assosioituneen maan rahoitusosuuden alustavalla määrällä katetaan myös hajautetun hallinnoinnin menoja (ulkopuolinen henkilöstö / muut hallintomenot).